

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Urto/10/2016
Identifikačné číslo spisu:	6015897982
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:6015897982.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a členov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v konaní podľa zákona č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením konanom 25. apríla 2017 v Bratislave, o odvolaní prokurátorky Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2016, sp. zn. 5Ntc/15/2015 rozhodol

rozhodol:

I. Podľa § 518 ods. 4 Tr. por. sa rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. septembra 2016, sp. zn. 5Ntc/15/2015 v bode I z r u š u j e.

II. Podľa § 12 ods. 2 písm. c/, f/ zákona č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa rozhodnutie Obvodného súdu Zittau z 27. mája 2013, sp. zn. H6 Cs 213 Js 6419/13, ktorým bol občan Slovenskej republiky G. X., narodený XkX. T. XXXX v G. U., trvale bytom I. XXXXXX, G. U., Slovenská republika, uznaný vinným z trestného činu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 242 ods. 1 a § 25 ods. 2 Trestného zákonníka Spolkovej republiky Nemecko, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 28. novembra 2012 okolo 12:00 hod. odsúdený odcudzil spoločne so Z. I. a Z. I. na základe spoločne pojatého plánu činu a za úmyselnej a cielenej spolupráce, v areáli odstaveného železničného nádražia v obci Seifhennersdorf na ulici R. cca 20 kg medeného kábla v predajnej hodnote približne 120 € tak, že Z. I. a Z. I. tieto káble s pomocou klieští vytrhali z výhybiek a signálov a zabalili ich do troch cestovných tašiek, ktoré uložili do batožinového priestoru vozidla továrenskej značky VW, českej policajnej poznávacej značky XUXXXXXX, za volantom ktorého sedel odsúdený pripravený k odvozu odcudzených vecí. Pritom odsúdený a jeho spolupáchatelia jednali v úmysle odcudzené veci predať za účelom docielenia zisku,

za čo mu bola uložená peňažná sankcia v celkovej výške 440 €, z toho peňažný trest vo výške 300 € a trovy súdneho konania vo výške 140 €,

vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť peňažný trest vo výške 300 € o d m i e t a na území Slovenskej republiky uznať a vykonať.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 20. septembra 2016, sp. zn. 5Ntc/15/2015 v bode I rozhodol tak, že podľa § 13 ods. 1 v spojení s § 11 ods. 3 zákona č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 183/2011 Z. z.“) rozhodnutie Obvodného súdu Zittau (ďalej len „nemecký súd“) z 27. mája 2013, sp. zn. H6 Cs 213 Js 6419/13, ktorým bol G. X. (na vyššie uvedenom skutkovom základe) uznaný vinným z trestného činu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 242 ods. 1 a § 25 ods. 2 Trestného zákonníka Spolkovej republiky Nemecko a odsúdený k peňažnej sankcii vo výške 440 € sa vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť peňažný trest vo výške 300 € uznáva a vykoná na území Slovenskej republiky; podľa § 57 ods. 2 Tr. zák. v spojení s § 18 ods. 1 zákona č. 183/2011 Z. z. vymožená suma peňažnej sankcie pripadá štátu. V bode II rozsudku krajský súd podľa § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 183/2011 Z. z. rozhodnutie nemeckého súdu vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť súdne trovy vo výške 140 € odmietol na území Slovenskej republiky uznať a vykonať.

Proti tomuto rozsudku v rozsahu bodu I podala prokurátorka Krajskej prokuratúry Banská Bystrica (ďalej len „prokurátorka“) v prospech povinného G. X. odvolanie z 25. októbra 2016.

Namietala, že k odsúdeniu povinného X. došlo v písomnom konaní formou trestného rozkazu, v závere ktorého bol poučený, že proti nemu môže podať odpor buď ústne do protokolu alebo písomne v nemeckom jazyku. Takáto požiadavka je podľa mienky prokurátorky v rozpore s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

Okrem toho prokurátorka upozornila na čl. 1 ods. 2 smernice EP a Rady č. 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní v znení neskorších zmien (ďalej len „smernice o práve na tlmočenie a preklad“), podľa ktorého sa (skrátene) právo na tlmočenie a preklad vzťahuje na podozrivé a obvinené osoby až do ukončenia trestného konania, vrátane rozhodnutie o každom opravnom prostriedku. Ak sa však právo na preklad týka rozhodovania o každom opravnom prostriedku, potom nemožno samotné podanie opravného prostriedku z tohto práva vylúčiť. Ďalej argumentovala, že podľa čl. 3 ods. 1 smernice o práve na tlmočenie a preklad, členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým a obvineným osobám, ktoré nerozumejú jazyku dotknutého trestného konania v primeranom čase poskytol písomný preklad všetkých dokumentov, ktoré sú základné na zabezpečenie práva na obhajobu a zaručenia spravodlivého procesu. Aj podanie opravného prostriedku predstavuje uplatňovanie práva na obhajobu a v tomto prípade aj iniciuje (súdny) proces, ktorého spravodlivosť má byť zaručená. Navyše smernica o práve na tlmočenie a preklad neponecháva výlučne na úvahu orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) rozhodnúť, ktoré dokumenty treba preložiť, ale dáva aj dotknutej osobe možnosť podať proti takému rozhodnutiu opravný prostriedok. V písomnom konaní vedenom nemeckým súdom s možnosťou podať opravný prostriedok výlučne v nemeckom jazyku však toto právo nie je možné uplatniť.

V súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdneho dvora (ďalej len „ESD“) vo veci Gavril Covaci z 15. októbra 2015, C-216/14, na ktorý poukázali justičné orgány štátu pôvodu uviedla, že o výsledkoch šetrenia právnej povahy odporu neboli justičné orgány Slovenskej republiky (v tejto a ani v žiadnej inej veci) informované.

V nadväznosti na tieto skutočnosti dospela prokurátorka k záveru, že nemecký súd porušil práva G. X. tým, že ho v rozpore so všeobecne platnými zásadami zaručujúcimi spravodlivý proces informoval o tom, že prípadné podanie opravného prostriedku je možné len v nemeckom jazyku.

Nad rámec tohto, prokurátorka označila postup ESD za prinajmenšom sporný, keďže ponechal výlučne na úvahu jednotlivých štátov, ktoré dokumenty budú považovať za základné, čo by v členských štátoch mohlo viesť k odlišným garanciám práv cudzincov a vlastných štátnych občanov. Napokon poukázala aj

na bod 5 preambuly, resp. čl. 20 ods. 3 rámcového rozhodnutia Rady EÚ č. 2005/214/SVV z 24. februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie (ďalej len „rámcové rozhodnutie“), ktorý ustanovuje, že každý členský štát EÚ môže odmietnuť uznanie a vykonanie rozhodnutia, pokiaľ osvedčenie vedie k vzniku otázky, či nedošlo k porušeniu základných práv alebo všeobecných právnych zásad podľa čl. 6 Zmluvy o EÚ.

S poukazom na tieto skutočnosti prokurátorka navrhla, aby najvyšší súd po postupe podľa § 12 ods. 3 zákona č. 183/2011 Z. z. v zmysle § 12 ods. 2 písm. f/ zákona č. 183/2011 Z. z. zrušil napadnutý rozsudok v bode I a rozhodol o odmietnutí uznania a výkonu rozhodnutia o peňažnej sankcii vo výške 300 €.

Dňa 9. decembra 2016 bolo odvolanie, ako aj celý spisový materiál predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Následne najvyšší súd ako súd odvolací na podklade včas podaného odvolania preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a zistil, že odvolanie prokurátorky je v celom rozsahu dôvodné.

Podľa prvej vety čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. e/ Dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva: mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

Podľa čl. 3 ods. 1 smernice o práve na tlmočenie a preklad členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré nerozumejú jazyku dotknutého trestného konania, v primeranom čase poskytol písomný preklad všetkých dokumentov, ktoré sú základné na zabezpečenie toho, aby boli schopné uplatniť svoje právo na obhajobu a zaručenie spravodlivého procesu.

Podľa čl. 3 ods. 2 smernice o práve na tlmočenie a preklad medzi základné dokumenty patrí každé rozhodnutie, ktorým sa osoba pozbavuje osobnej slobody, každá obžaloba alebo obvinenie a každý rozsudok.

Podľa čl. 3 ods. 3 smernice o práve na tlmočenie a preklad príslušné orgány rozhodnú o tom, či sú v každom danom prípade ešte iné základné dokumenty. Podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich právny zástupca môžu na tento účel podať odôvodnenú žiadosť.

Podľa čl. 3 ods. 5 smernice o práve na tlmočenie a preklad členské štáty zabezpečia, aby v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva mali podozrivé alebo obvinené osoby právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, v ktorom sa konštatuje, že preklad dokumentov alebo ich častí nie je potrebný, a v prípade, že preklad bol poskytnutý, možnosť podať sťažnosť, že kvalita prekladu nie je postačujúca na zabezpečenie spravodlivého procesu.

Podľa čl. 3 ods. 1 písm. d/ smernice o práve na informácie členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám poskytli bezodkladne informácie aspoň o uvedených procesných právach uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva s cieľom umožniť ich účinné uplatňovanie: právo na tlmočenie a preklad.

Podľa čl. 3 rámcového rozhodnutia toto rámcové rozhodnutie sa nedotýka povinnosti dodržiavať základné práva a základné právne zásady zakotvené v článku 6 zmluvy.

Podľa čl. 7 ods. 2 písm. g/ bod i rámcového rozhodnutia príslušný orgán vykonávajúceho štátu môže tiež odmietnuť uznať a vykonať rozhodnutie, ak sa zistí, že podľa osvedčenia uvedeného v článku 4 dotknutá osoba v prípade písomného konania nebola informovaná v súlade s právom štátu pôvodu, osobne alebo prostredníctvom zástupcu príslušného podľa vnútroštátnych právnych predpisov, o svojom práve hájiť sa v danom prípade a o lehotách takéhoto právneho prostriedku.

Podľa čl. 20 ods. 3 rámcového rozhodnutia ak osvedčenie uvedené v čl. 4 vedie k domnienke možného porušenia základných práv alebo základných právnych zásad zakotvených v čl. 6 zmluvy, každý členský štát môže namietat uznanie a výkon rozhodnutí. Uplatní sa postup uvedený v čl. 7 ods. 3.

Podľa § 12 ods. 2 písm. c/ zákona č. 183/2011 Z. z. uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii súd odmietne aj vtedy, ak z osvedčenia vyplýva, že dotknutá osoba nebola v súlade s právnym poriadkom štátu pôvodu osobne alebo prostredníctvom zástupcu oprávneného na jej zastupovanie poučená o svojom práve podať opravný prostriedok a o lehotách na jeho podanie.

Podľa § 12 ods. 2 písm. f/ zákona č. 183/2011 Z. z. uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii súd odmietne aj vtedy, ak z osvedčenia vyplývajú skutočnosti, ktoré vedú k dôvodnému podozreniu možného porušenia základných práv alebo základných právnych zásad zakotvených v čl. 6 Zmluvy o Európskej únii v konaní, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia o peňažnej sankcii.

Po preskúmaní spisového materiálu najvyšší súd zistil, že zákonné podmienky pre uznanie a výkon cudzieho rozhodnutia, ktoré neboli odvolaním vytýkané (napr. kategorizácia trestného činu podľa § 3 ods. 3 písm. ak/ zákona č. 183/2011 Z. z., bydlisko povinného na území Slovenskej republiky podľa § 4 zákona č. 183/2011 Z. z. atď.), vyhodnotil krajský súd správne. Najvyššiemu súdu tak ostalo posúdiť len to, či postupom nemeckého súdu, ktorý v trestnom rozkaze povinného X. poučil, že podaný odpor má formulovať ústne do zápisnice alebo písomne výlučne v nemeckom jazyku, nedošlo k porušeniu európskej úpravy, príp. Dohovoru.

Podľa právneho názoru ESD vyjadreného v rozsudku vo veci Covaci sa na podanie odporu proti trestnému rozkazu aplikuje čl. 3 ods. 3 smernice o práve na tlmočenie a preklad (v tomto smere viď návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Okresným súdom Aachen z 19. mája 2016, o ktorom dosiaľ rozhodnuté nebolo). A hoci najvyššiemu súdu neprináleží hodnotiť správnosť / vhodnosť výkladu, ktorý vo vzťahu k dotknutým ustanoveniam smernice o práve na tlmočenie a preklad ESD zaujal (k tomuto viď odlišný návrh generálneho advokáta zo 7. mája 2015), čl. 1 až 3 smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá v rámci trestného konania neumožňuje osobe, ktorej sa trestný rozkaz týka, podať voči nemu písomný odpor v inom jazyku, ako je jazyk konania, hoci ho táto osoba neovláda, pod podmienkou, že príslušné orgány sa v súlade s čl. 3 ods. 3 nedomnievajú, že tento odpor predstavuje vzhľadom na dotknuté konanie a okolnosti prejednávanej veci základný dokument. Inými slovami, ESD povolil členským štátom vyžadovať, aby podaný odpor proti trestnému rozkazu bol spísaný v ich úradnom jazyku, za predpokladu, že ho v danej situácii z hľadiska práva na obhajobu a spravodlivý proces dotknutej osoby nepovažujú za základný dokument.

Keďže v posudzovanom prípade nemecký súd ako justičný orgán štátu pôvodu povinného X. v trestnom rozkaze poučil, že odpor môže podať ústne do zápisnice alebo písomne v nemeckom jazyku, (minimálne) implicitne tým konanie a okolnosti prejednávanej veci posúdil a dospel pri tom k záveru, že o základný dokument v jeho prípade nejde. V tomto ohľade sa teda nemožno stotožniť s tvrdením prokuratorky, ktorá vychádzajúc zo stanoviska nemeckého justičného orgánu z 26. apríla 2016 (v ktorom sa - v úradnom preklade - uvádza, že „nemecké úrady prešetrujú, či je písomne podaná námietka proti trestnému príkazu podstatným dokumentom v zmysle čl. 3 ods. 3 smernice, ktorý musí byť preložený“) namietala, že nemecký súd v rozpore so znením čl. 3 ods. 3 smernice o práve na tlmočenie a preklad vôbec neprešetril právny charakter odporu.

Na druhej strane, citované ustanovenie smernice nemožno vnímať izolovane od ostatných jej ustanovení, predovšetkým od čl. 3 ods. 5, podľa ktorého mal povinný X. právo proti tomuto (implicitnému)

rozhodnutiu podať opravný prostriedok. O tejto skutočnosti povinný X. nebol upovedomený, hoci ak mu takéto právo smernica dáva, potom by podľa mienky najvyššieho súdu, mal mať o ňom vedomosť.

Aj v čl. 3 ods. 1 písm. d/ smernice EP a Rady č. 2012/13/EÚ z 22. mája 2013 o práve na informácie v trestnom konaní v znení neskorších zmien (ďalej len „smernica o práve na informácie“) sa uvádza, že podozrivej alebo obvinenej osobe sa majú bezodkladne poskytnúť informácie o jej práve na tlmočenie a preklad s cieľom zabezpečiť jeho účinné uplatňovanie (k potrebe vykladať obe smernice kontextuálne, vo vzájomných súvislostiach viď bod 25 preambuly smernice o práve na informácie). Pritom informácia o možnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktorým príslušný orgán oprávnenej osobe právo na tlmočenie alebo preklad uprel, je nepochybne informáciou o jeho účinnom uplatňovaní. Na tomto nič nemení ani znenie prílohy č. 1 smernice o práve na informácie, ktorá takýto vzor písomného poučenia o právach neobsahuje, nakoľko táto príloha nie je pre členské štáty záväzná (k tomuto viď aj body 22 a 39 preambuly smernice).

S ohľadom na to, že hore uvedeným spôsobom nemecký súd nepostupoval, povinný X. nemohol vedieť, že ak bude úspešne namietat právny charakter podaného odporu (a teraz abstrahujeme od toho, že, ako na to upozornil aj generálny advokát, z výkladu ESD nevyplyva, v akom jazyku, príp. v akej lehote má takýto opravný prostriedok formulovať), nemecká právna úprava mu v zásade umožňuje podať ho aj v slovenčine.

A hoci najvyšší súd si je vedomý toho, že cieľom oboch týchto smerníc (ale aj ďalších smerníc prijatých na podklade uznesenia Rady z 30. novembra 2009) bolo stanovením minimálnych procesných pravidiel posilniť vzájomnú dôveru členských štátov v systémy ich trestného súdnictva, a tým uľahčiť vzájomné uznávanie rozsudkov (k tomuto viď aj rozsudok ESD vo veci Baláž zo 14. novembra 2013, C-60/12, bod 29, v ktorom súd konštatoval potrebu reštriktívne vykladať tie ustanovenia rámcového rozhodnutia, ktoré by mohli znemožniť uznanie a výkon cudzieho rozsudku), v zmysle bodu 5 preambuly, rámcové rozhodnutie nemožno vykladať spôsobom, že by sa neumožňovalo odmietnuť uznanie a vykonanie rozhodnutia, ak existuje dôvodná obava, že postavenie dotknutej osoby mohlo byť znevýhodnené len kvôli ne / znalosti jazyka.

Vychádzajúc z týchto úvah najvyšší súd ako justičný orgán vykonávajúceho štátu dospel k záveru, že nemecký súd ako justičný orgán štátu pôvodu porušil čl. 3 ods. 5 v spojení s čl. 3 ods. 3 smernice o práve na tlmočenie a preklad a čl. 3 ods. 1 písm. d/ smernice o práve na informácie. Uvedené porušenie európskeho práva zakladá dôvod pre odmietnutie uznania cudzieho rozsudku podľa § 12 ods. 2 písm. c/ zákona č. 183/2011 Z. z. (čl. 7 ods. 2 písm. g/ bod i rámcového rozhodnutia), ale aj podľa § 12 ods. 2 písm. f/ zákona č. 183/2011 Z. z. (čl. 20 ods. 3 rámcového rozhodnutia).

Ako totiž správne prokurátorka podotkla, uvedeným konaním došlo aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. e/ Dohovoru. Podľa výkladu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), sa právo na tlmočenie nevzťahuje len na dokumenty a vyjadrenia, ktorým potrebuje porozumieť samotný podozrivý alebo obvinený, ale aj na dokumenty, ktoré potrebuje nechať pretlmočiť do jazyka súdu (viď rozsudok Kamasinski proti Rakúsku z 19. decembra 1989, č. 9783/82, § 74). A hoci štrasburský súd nejde tak ďaleko, že by si vyžadoval písomné pretlmočenie každého listinného dôkazu alebo úradného dokumentu, poskytnutá pomoc tlmočníka by mala dať dotknutej osobe možnosť hájiť sa spôsobom, že bude schopný predložiť súdu svoju verziu udalostí.

S ohľadom na to, že povinný X. ako štátny občan Slovenskej republiky, ktorý neovláda nemecký jazyk bol odsúdený v písomnom konaní, bez verejného prejednávania veci, bez právnej pomoci obhajcu, podľa mienky najvyššieho súdu v zmysle čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. e/ Dohovoru, mal nárok na bezplatné pretlmočenie jeho odporu do jazyka, v ktorom sa konanie vedie. I keď je pravdou, že povinný X. mal možnosť podať odpor aj ústne do zápisnice (ktorý by pravdepodobne bol aj ústne pretlmočený), rovnocennej možnosti písomne namietat proti vydanému trestnému rozkazu, bol konaním nemeckého súdu pozbavený.

Vychádzajúc z vyššie uvedených úvah rozhodol najvyšší súd tak, že podľa § 518 ods. 4 Tr. por. rozsudok krajského súdu, ktorým v bode I uznal rozsudok nemeckého súdu vo výroku o povinnosti zaplatiť peňažný trest vo výmere 300 € zrušil a sám v zmysle § 12 ods. 2 písm. c/, f/ zákona č. 183/2011 Z. z. predmetný rozsudok odmietol na území Slovenskej republiky uznať a vykonať. Pritom najvyšší súd nepovažoval za potrebné postupovať podľa § 12 ods. 3 zákona č. 183/2011 Z. z. (čl. 7 ods. 3 rámcového rozhodnutia), keďže uvedeným spôsobom postupoval krajský súd.

Len kvôli úplnosti najvyšší súd na záver dodáva, že v trestnom rozkaze je nesprávne uvedené miesto narodenia povinného X. (keďže sa narodil v Rimavskej Sobote, mala tam byť uvedená ČSSR alebo Slovenská republika, určite nie Česká republika), ako aj jeho štátna príslušnosť (nejde o českého štátneho príslušníka). Rovnako do češtiny bol trestný rozkaz ako základný dokument podľa čl. 3 ods. 2 smernice o práve na tlmočenie a preklad preložený. Keďže v danom prípade išlo skôr o formálne pochybenia, ktoré nemali na povinného podstatný vplyv (povinný v osvedčení deklaroval svoju znalosť češtiny), ako aj s ohľadom na skôr zistené - omnoho závažnejšie nedostatky, najvyšší súd v tomto smere podľa § 12 ods. 2 písm. a/ zákona č. 183/2011 Z. z. nepostupoval.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.